ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.7.2026
COM(2026) 352 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων»)

{SWD(2026) 179 final}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 282 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων (στο εξής: νόμος για την υγεία των ζώων)[1], η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) πρέπει να διενεργεί αξιολόγηση του εν λόγω κανονισμού και των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 264 του εν λόγω κανονισμού και να υποβάλει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης σε έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το παρόν έγγραφο αποσκοπεί στην εκπλήρωση της εν λόγω νομικής υποχρέωσης και επέχει θέση έκθεσης.

Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση βασίζεται στα συμπεράσματα και στα διδάγματα που αντλήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αξιολόγησης. Βασίζεται στα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση του νόμου για την υγεία των ζώων και προσδιορίζει περαιτέρω συγκεκριμένους τομείς που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, καθώς και ορισμένες μελλοντικές δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ, ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι μεταδοτικές νόσοι των ζώων δεν γνωρίζουν σύνορα και, παρότι προσβάλλουν κυρίως τα ζώα και προκαλούν οικονομικές απώλειες, ορισμένες μπορούν επίσης να προσβάλουν τον άνθρωπο. Στην ΕΕ θεσπίζονται εδώ και δεκαετίες εναρμονισμένοι κανόνες που προβλέπουν μέτρα ελέγχου των εν λόγω νόσων των ζώων, π.χ. ορισμένες από τις πρώτες πράξεις για την υγεία των ζώων εκδόθηκαν ήδη από το 1964. Με τη θέσπιση της ενιαίας αγοράς της ΕΕ, οι κανόνες αυτοί επεκτάθηκαν και ενισχύθηκαν περαιτέρω κατά τη δεκαετία του 1990. «…..»

Ο νόμος για την υγεία των ζώων εκδόθηκε το 2016, άρχισε να ισχύει στις 21 Απριλίου 2016 και εφαρμόζεται από τις 21 Απριλίου 2021. Στόχος του είναι να θεσπίσει απλούστερο και πιο ευέλικτο κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο διασφαλίζει προσέγγιση βάσει κινδύνου για τον καθορισμό των απαιτήσεων για την υγεία των ζώων, καθώς και ενισχυμένη ετοιμότητα, πρόληψη και έλεγχο των καταγεγραμμένων μεταδοτικών νόσων των ζώων.

Επιπρόσθετα, μειώνει τον διοικητικό φόρτο για τους κτηνοτρόφους, για τους άλλους υπευθύνους επιχειρήσεων και για τις αρμόδιες αρχές χωρίς να υπονομεύεται το υγειονομικό καθεστώς των ζώων στην Ένωση. Επιπλέον, παρέχει καταλληλότερα εργαλεία για την αντιμετώπιση υγειονομικών κρίσεων (π.χ. αναδυόμενων νόσων) ή ειδικών περιστάσεων και συμβάλλει στη μείωση των οικονομικών απωλειών λόγω επιδημικών εξάρσεων.

Το εν λόγω κανονιστικό πλαίσιο θεσπίστηκε ως αποτέλεσμα της στρατηγικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων: «Η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία»[2], η οποία διαμορφώθηκε σε

---

1 Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων») (ΕΕ L 84 της 31.3.2016, σ. 1).

2 EU Animal Health Strategy 2007-2013 - Food Safety - European Commission (Στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων 2007-2013 — Ασφάλεια των τροφίμων — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

συνέχεια της εμπεριστατωμένης αξιολόγησης της πολιτικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων (CAHP) 1995-2004 και εναλλακτικών επιλογών για το μέλλον][3].

Ο νόμος για την υγεία των ζώων αντικατέστησε 39 χωριστές νομικές πράξεις και εισήγαγε ενιαίο, εναρμονισμένο πλαίσιο βάσει κινδύνου για την υγεία των ζώων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μεταρρύθμιση εισήγαγε ένα εκσυγχρονισμένο σύστημα μέτρων βάσει κινδύνου (π.χ. κατηγοριοποίηση νόσων), σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των υπευθύνων επιχειρήσεων, ενίσχυση της πρόληψης, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της βιοπροφύλαξης, ενίσχυση της ετοιμότητας, διευκόλυνση του εμβολιασμού και αναβάθμιση των απαιτήσεων του σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης. Αυτά είναι τα βασικά εργαλεία για τον έλεγχο των νόσων και τη δομημένη χρήση της περιφερειοποίησης για τη διασφάλιση της συνέχειας του εμπορίου.

Η αρχιτεκτονική αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον νόμο για την υγεία των ζώων να εφαρμόζει την αρχή «η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία», όπως ορίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων του 2007[4]. Αντιπροσωπεύει τη μετάβαση από μια προσέγγιση αντίδρασης που συνιστά η διαχείριση κρίσεων σε μια προδραστική προσέγγιση βάσει κινδύνου, η οποία ενσωματώνει μέτρα επιτήρησης, ετοιμότητας, πρόληψης, έγκαιρου εντοπισμού, ταχείας επέμβασης και αποκατάστασης εντός ενοποιημένου νομοθετικού πλαισίου.

Ο νόμος για την υγεία των ζώων συμβάλλει επίσης στην επίτευξη των ευρύτερων στόχων πολιτικής της Ένωσης. Στηρίζει την προσέγγιση «Μία υγεία» αφού αφορά τη σχέση υγείας των ζώων, δημόσιας υγείας και περιβάλλοντος. Ευθυγραμμίζεται με τους ευρύτερους στόχους της ΕΕ μέσω της προώθησης βιώσιμων και ανθεκτικών αγροδιατροφικών συστημάτων. Επιπλέον, προάγει τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροδιατροφικού τομέα και ενισχύει την ανθεκτικότητα σε κρίσεις εντός της εσωτερικής αγοράς, διασφαλίζοντας εναρμονισμένα πρότυπα και συντονισμένη αντιμετώπιση διασυνοριακών νόσων των ζώων.

Η Επιτροπή αξιολόγησε τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/429 σύμφωνα με τις αρχές της ΕΕ για τη βελτίωση της νομοθεσίας και παρουσίασε τα αποτελέσματα στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση του νόμου για την υγεία των ζώων και στην υποστηρικτική μελέτη του[5]. Στην αξιολόγηση εξετάζεται ο βαθμός στον οποίο ο νόμος για την υγεια των ζώων έχει επιτύχει τους στόχους του από την έναρξη ισχύος του την 21η Απριλίου 2016 και ειδικότερα μετά την έναρξη εφαρμογής του την 21η Απριλίου 2021. Η μελέτη κάλυψε την περίοδο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, ενώ το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής περιλαμβάνει ορισμένα πιο πρόσφατα στοιχεία, έως τις αρχές του 2026. Και τα δύο έγγραφα βασίζονται σε εκτενή αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων παρακολούθησης και των στοιχείων από τους συμφεροντούχους, τα οποία συλλέχθηκαν μέσω πολλαπλών διαβουλεύσεων, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης και πέραν αυτής, ιδίως του φόρουμ των προϊσταμένων κτηνιατρικών υπηρεσιών, των συμβουλευτικών επιτροπών για την υγεία των ζώων και άλλων ομάδων εμπειρογνωμόνων. Η αξιολόγηση βασίζεται επίσης στις εκθέσεις εφαρμογής και στις κοινοποιήσεις των κρατών μελών, στους ελέγχους της Επιτροπής, στα δεδομένα από το σύστημα πληροφοριών για τις νόσους των ζώων (στο εξής: ADIS), στις επιστημονικές γνώμες της Ευρωπαϊκής Αρχής για

[3] CAHP evaluation Final Report-Part I final.doc (Τελική έκθεση αξιολόγησης της CAHP — Μέρος I final.doc).

[4] https://food.ec.europa.eu/document/download/7820a76d-d19d-4a35-b223-caae0f7143da_en?filename=ah_policy_strategy_2007-13_en.pdf.

[5] https://data.europa.eu/doi/10.2875/0446681

την Ασφάλεια των Τροφίμων (στο εξής: EFSA) και στα πορίσματα της κτηνιατρικής ομάδας έκτακτης ανάγκης της ΕΕ (στο εξής: EUVET).

Συνολικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τους κύριους στόχους του, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται. Όλοι οι βασικοί συμφεροντούχοι θεωρούν ότι ο κανονισμός δημιουργεί ισχυρή βάση για εναρμονισμένη πολιτική για την υγεία των ζώων στην ΕΕ.

3. ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης, οι συμφεροντούχοι και τα κράτη μέλη αντιμετώπισαν διάφορες προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή. Μολονότι ο νόμος για την υγεία των ζώων θεσπίζει εναρμονισμένο πλαίσιο, η εφαρμογή του σε ολόκληρη την Ένωση δεν υπήρξε ομοιόμορφη. Όπως περιγράφεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, η διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε μέσω της υποστηρικτικής μελέτης δείχνει ότι οι διαφορές στη διοικητική ικανότητα, στις δομές διακυβέρνησης και στους πόρους έχουν επηρεάσει τον ρυθμό και την έκταση της εθνικής ευθυγράμμισης, ενώ ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμη τις αναγκαίες προσαρμογές. Η πολυπλοκότητα του νομικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των κατ' εξουσιοδότηση και των εκτελεστικών πράξεών του, επισημάνθηκε ως απαιτητική, ιδίως για τους μικρότερους υπευθύνους επιχειρήσεων. Οι διαφορές στις πρακτικές ερμηνείας και επιβολής επηρεάζουν την αντίληψη των συμφεροντούχων όσον αφορά την ίση μεταχείριση. Τα πορίσματα αυτά πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα σημαντικών περιορισμών. Ο νόμος για την υγεία των ζώων εφαρμόζεται μόλις από τον Απρίλιο του 2021 και αυτό είναι ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα για την αξιολόγηση των διαρθρωτικών και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων. Η εθνική ευθυγράμμιση προχώρησε με διαφορετικούς ρυθμούς και, σε αρκετές περιπτώσεις, οι προϋπάρχοντες κανόνες συνέχισαν να εφαρμόζονται παράλληλα με τις απαιτήσεις του νόμου για την υγεία των ζώων, γεγονός που καθιστά δύσκολη την απόδοση των επιπτώσεων.

Η περίοδος αξιολόγησης συνέπεσε επίσης με την πανδημία COVID-19, τις γεωπολιτικές διαταραχές, το αυξημένο κόστος και τις σημαντικές επιδημικές εξάρσεις, συμπεριλαμβανομένης της υψηλής παθογονικότητας γρίπης των πτηνών και της αφρικανικής πανώλης των χοίρων. Οι παράγοντες αυτοί δυσχεραίνουν την απόδοση των επιπτώσεων και περιορίζουν την εξαγωγή οριστικών συμπερασμάτων. Η αξιολόγηση εξακολουθεί να παρέχει πρώιμες, ενδεικτικές πληροφορίες, μολονότι για μια πιο αξιόπιστη αξιολόγηση θα απαιτηθούν πρόσθετος χρόνος και δεδομένα.

3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο νόμος για την υγεία των ζώων έχει αναγνωριστεί ευρέως ως σημαντικό βήμα προόδου για την εναρμόνιση της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά την υγεία των ζώων, με τη μετάβαση από ένα σύστημα αντίδρασης σε ένα σύστημα πρόληψης. Η τρέχουσα αποτελεσματικότητα του νόμου για την υγεία των ζώων πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα της υπό εξέλιξη εφαρμογής του. Τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμη την ευθυγράμμιση της οικείας εθνικής νομοθεσίας με τον κανονισμό, ενώ ορισμένα κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο. Για παράδειγμα, η ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων περί κυρώσεων από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τον νόμο για την υγεία των ζώων δείχνει ότι, έως τον Ιούνιο του 2023, μόνο 10 κράτη μέλη ανέφεραν ότι είχαν θεσπίσει ή επεξεργάζονταν κανόνες που περιλαμβάνουν κυρώσεις προς επιβολή σε περίπτωση παράβασης του νόμου για την υγεία των ζώων. Οι καθυστερήσεις οφείλονται στην

πολυπλοκότητα των εθνικών νομικών συστημάτων και των διοικητικών δομών. Επιπλέον, η προσαρμογή στη νέα προσέγγιση που εισήγαγε ο νόμος για την υγεία των ζώων θα απαιτήσει χρόνο ώστε να την αφομοιώσουν όλοι οι συντελεστές και, ως εκ τούτου, επηρεάζει την αντίληψη των συμφεροντούχων σχετικά με την αποτελεσματικότητά του. Αυτό εξηγεί επίσης τον σταδιακό χαρακτήρα της μετάβασης.

Ο νόμος για την υγεία των ζώων εισήγαγε δομημένο και επιστημονικά τεκμηριωμένο σύστημα κατηγοριοποίησης των νόσων. Οι μεταδοτικές νόσοι των ζώων κατατάσσονται σε πέντε κατηγορίες (Α έως Ε) με βάση τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά τους, τον αντίκτυπό τους και το είδος των μέτρων που πρέπει να εφαρμοστούν για την αντιμετώπισή τους. Η κατηγοριοποίηση αυτή καθιστά δυνατά αναλογικά μέτρα αντιμετώπισης και την ιεράρχηση των πόρων και δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προσαρμόζουν τις οικείες στρατηγικές επιτήρησης και ελέγχου στα εθνικά πλαίσια. Η προσέγγιση αυτή τυγχάνει ευρείας στήριξης, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες ως προς την ικανότητα ανταπόκρισης του συστήματος σε αναδυόμενες απειλές και την ανάγκη για συχνότερες επικαιροποιήσεις, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των αλλαγών στη δυναμική των νόσων που οφείλονται στο κλίμα.

Ο νόμος για την υγεία των ζώων δίνει έμφαση στην πρόληψη μέσω της ενίσχυσης της βιοπροφύλαξης. Ο κανονισμός καθορίζει σαφείς αρμοδιότητες για τους υπευθύνους επιχειρήσεων και τις αρμόδιες αρχές, απαιτώντας την εφαρμογή μέτρων βιοπροφύλαξης σε επίπεδο ς εκμετάλλευσης και σε ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής. Μολονότι αυτό έχει βελτιώσει την ευαισθητοποίηση και τον μετριασμό των κινδύνων, η εφαρμογή παραμένει άνιση μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων (π.χ. μεγάλης έναντι μικρής κλίμακας). Η έλλειψη εναρμονισμένης καθοδήγησης και κατάρτισης έχει καταστήσει πιο περίπλοκη την υιοθέτηση σε ορισμένα κράτη μέλη.

Η ενίσχυση των ρόλων των συμφεροντούχων και των κοινών ευθυνών αποτελεί ένα ακόμη βασικό χαρακτηριστικό. Ο κανονισμός αποσαφηνίζει τις υποχρεώσεις των κτηνοτρόφων, των κτηνιάτρων, των αρμόδιων αρχών και άλλων συντελεστών στην αλυσίδα υγείας των ζώων. Με τον τρόπο αυτόν βελτιώθηκε ο συντονισμός και η λογοδοσία, ιδίως όσον αφορά την κοινοποίηση νόσων, την επιτήρηση και την αντιμετώπιση επιδημικών εξάρσεων. Ωστόσο, στη μελέτη αξιολόγησης επισημαίνεται[6] η ανάγκη ευρύτερης ευαισθητοποίησης σχετικά με τις αρμοδιότητες κάθε συντελεστή και την ανάπτυξη ικανοτήτων, ιδίως μεταξύ των μικρότερων υπευθύνων επιχειρήσεων και των συμφεροντούχων εκτός των αρχών. Παρά τις πρωτοβουλίες κατάρτισης σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Καλύτερη κατάρτιση για ασφαλέστερα τρόφιμα», η διάδοση σε εθνικό επίπεδο παραμένει περιορισμένη και πολλοί συμφεροντούχοι αναφέρουν δυσκολίες όσον αφορά την εξοικείωσή τους με το νομικό πλαίσιο και την κατανόηση των υποχρεώσεών τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης και οι ασκήσεις προσομοίωσης μπορούν επίσης να συμβάλουν στη συμμετοχή των υπευθύνων επιχειρήσεων και στην αύξηση της ευαισθητοποίησης.

Οι καθυστερήσεις στην ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας έχουν οδηγήσει σε διαφορές στην εφαρμογή ορισμένων νέων διατάξεων, όπως εκείνων που αφορούν τις επισκέψεις για την υγεία των ζώων βάσει κινδύνου. Οι επισκέψεις αυτές αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την πρόληψη και την έγκαιρη ανίχνευση νόσων. Παρότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν ενσωματώσει τις επισκέψεις αυτές στα υφιστάμενα προγράμματα, ο βαθμός στον οποίο εφαρμόζεται η διάταξη αυτή εξακολουθεί να είναι δύσκολο να αξιολογηθεί λόγω έλλειψης δεδομένων.

6 Εξωτερική μελέτη, σ. 84.

Επιπλέον, η έλλειψη μηχανισμών επιβολής και οι ελλείψεις κτηνιατρικού προσωπικού, ιδίως σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, υπονομεύουν περαιτέρω την πλήρη εφαρμογή.

Ο νόμος για την υγεία των ζώων ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ όσον αφορά τον έλεγχο και την εκρίζωση νόσων μέσω διαρθρωμένων προγραμμάτων εκρίζωσης και αναγνώρισης περιοχών απαλλαγμένων από νόσους[7], τα οποία είναι απαραίτητα για τη διατήρηση ασφαλούς εμπορίου και τη μείωση της επιβάρυνσης από ενδημικές νόσους. Ωστόσο, η ανομοιογενής εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο έχει περιορίσει το πλήρες δυναμικό αυτών των προγραμμάτων. Είναι σημαντικό ότι η χρήση της περιφερειοποίησης απέτρεψε σημαντική διαταραχή των εμπορικών ροών κατά τη διάρκεια επιδημικών εξάρσεων. Ο νόμος για την υγεία των ζώων επέτρεψε στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν στοχευμένους περιορισμούς και όχι γενικές απαγορεύσεις, καθιστώντας δυνατή την ασφαλή μετακίνηση ζώων και προϊόντων από περιοχές απαλλαγμένες από νόσους.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αναγνωρίστηκε και χαιρετίστηκε η αλλαγή παραδείγματος που επέφερε ο νόμος για την υγεία των ζώων, ο οποίος προβλέπει ευρύτερη και πιο ευέλικτη χρήση του εμβολιασμού κατά των νόσων των ζώων. Ο νόμος για την υγεία των ζώων έχει αποσαφηνίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο εμβολιασμός ως μέτρο πρόληψης ή ως μέτρο έκτακτης ανάγκης. Αυτό κατέστησε δυνατή τη στρατηγική χρήση εμβολίων σε μεγαλύτερο βαθμό, όπως στην περίπτωση της υψηλής παθογονικότητας γρίπης των πτηνών (HPAI)[8], όπου οι στοχευμένες εκστρατείες εμβολιασμού συνέβαλαν στη μείωση της σοβαρότητας των επιδημικών εξάρσεων και στον περιορισμό των οικονομικών απωλειών. Αυτή η νέα πολιτική συνέβαλε σημαντικά στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων αρκετών νόσων των ζώων. Τα παραδείγματα που αναφέρονται συχνότερα είναι η HPAI —με πρόσφατο παράδειγμα προληπτικού εμβολιασμού στη Γαλλία από το 2024—, ο ιός του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων (BTV), καθώς και, πιο πρόσφατα, η οζώδης δερματίτιδα (LSD) στην Ιταλία, στη Γαλλία και στην Ισπανία την περίοδο 2025-2026, καθώς και ο αφθώδης πυρετός στη Σλοβακία, στην Ουγγαρία (2025) και στην Κύπρο (2026). Ωστόσο, ορισμένοι ζήτησαν ευρύτερη στήριξη για τον εμβολιασμό, όπως επέκταση των τραπεζών αντιγόνων και εμβολίων της ΕΕ πέραν των νόσων κατηγορίας Α, και ζήτησαν πιο διαρθρωμένο και συντονισμένο σχέδιο εμβολιασμού κατά των νόσων των ζώων στην ΕΕ.

Η αναβάθμιση ψηφιακών εργαλείων, όπως το TRACES για την ιχνηλασιμότητα και τις μετακινήσεις των ζώων και το ADIS για την υποβολή εκθέσεων και την κοινοποίηση, θεωρείται βελτίωση και έχει αναγνωριστεί ως βήμα προόδου για την απλούστευση των διαδικασιών, παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν τεχνικά ζητήματα και ζητήματα διαλειτουργικότητας[9].

Μολονότι η εφαρμογή του νόμου για την υγεία των ζώων έχει ως στόχο την εναρμόνιση και την απλούστευση των απαιτήσεων για την υγεία των ζώων σε ολόκληρη την ΕΕ, έχουν παρατηρηθεί ορισμένα μη επιδιωκόμενα αποτελέσματα, ιδίως για τους υπευθύνους επιχειρήσεων μικρής κλίμακας, όπως οι ερασιτέχνες κάτοχοι ζώων. Ειδικότερα, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι απαιτήσεις που θεσπίστηκαν σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες ενίοτε υπερβαίνουν τα οριζόμενα στον νόμο για την υγεία των ζώων, είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση του διοικητικού και οικονομικού φόρτου. Επιπρόσθετα, ενώ ο νόμος για την υγεία των ζώων δεν

7 Εξωτερική μελέτη, σ. 111.
8 SWD, σημείο 2.3.3.
9 Εξωτερική μελέτη, σημείο 4.12, σ. 69.

ρυθμίζει τη χρηματοδοτική στήριξη, η έλλειψη επαρκών μηχανισμών αποζημίωσης έχει επισημανθεί από τους συμφεροντούχους ως εμπόδιο στην αποτελεσματική εφαρμογή.

Η αποτελεσματικότητα του νόμου για την υγεία των ζώων είναι εμφανής σε τομείς στους οποίους η εφαρμογή έχει σημειώσει πρόοδο, ιδίως όσον αφορά την κατηγοριοποίηση των νόσων, την επιτήρηση βάσει κινδύνου, τη βιοπροφύλαξη και τις προσπάθειες εκρίζωσης. Ωστόσο, συνολικά, η εφαρμογή βρίσκεται ακόμη σε μεταβατικό στάδιο. Η συνεχής στήριξη προς τα κράτη μέλη, η απλούστευση των νομικών πράξεων και η ευρύτερη συμμετοχή των συμφεροντούχων θα έχουν ουσιαστική σημασία για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του κανονισμού. Δεδομένου ότι τα εθνικά συστήματα εξακολουθούν να ευθυγραμμίζονται με τον νόμο για την υγεία των ζώων, θα καταστεί δυνατή μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αντικτύπου του.

3.2 ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στην αξιολόγηση της αποδοτικότητας του νόμου για την υγεία των ζώων εξετάζεται αν το κόστος με το οποίο επιβαρύνθηκαν τα κράτη μέλη, οι συμφεροντούχοι και η Επιτροπή ήταν ανάλογο προς τα οφέλη που επιτεύχθηκαν μετά την εφαρμογή του. Ωστόσο, η αξιολόγηση περιορίζεται σημαντικά από το γεγονός ότι τα κράτη μέλη δεν έχουν ευθυγραμμίσει ακόμη πλήρως την οικεία εθνική νομοθεσία με τον νόμο για την υγεία των ζώων, ούτε έχουν αξιοποιήσει πλήρως την ευελιξία που προσφέρει ο νόμος για την υγεία των ζώων. Ως εκ τούτου, εξακολουθεί να είναι δύσκολο να διαχωριστεί ο αντίκτυπος του νόμου για την υγεία των ζώων από τον αντίκτυπο της μη πλήρως ευθυγραμμισμένης εθνικής νομοθεσίας. Επιπλέον, ενδέχεται να απαιτηθούν αρκετά έτη προτού τα αποτελέσματα του νόμου για την υγεία των ζώων αποτυπωθούν σε πραγματικές αλλαγές στην κατάσταση της υγείας των ζώων, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά το επιδημιολογικό τοπίο.

Συνολικά, η ισορροπία κόστους-οφέλους του νόμου για την υγεία των ζώων αναμένεται να είναι θετική μακροπρόθεσμα, με σημαντικές, ωστόσο, επιφυλάξεις. Βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα, ο νόμος για την υγεία των ζώων συνεπάγεται σημαντικές δαπάνες και διοικητικές προσπάθειες για διάφορους συμφεροντούχους, ενώ το αρχικό αυτό κόστος ήταν σε ορισμένες περιπτώσεις υψηλότερο απ' ό,τι αναμενόταν αρχικά. Οι εν λόγω δαπάνες και προσπάθειες αποτελούν επενδύσεις που αναμένεται να αποφέρουν σαφή μελλοντικά οφέλη όσον αφορά την πρόληψη και τον έλεγχο των νόσων, την κανονιστική εναρμόνιση και τη διευκόλυνση του εμπορίου. Τα οφέλη αυτά αναμένεται να αυξηθούν με την πάροδο του χρόνου. Η έμφαση που δίνει ο νόμος για την υγεία των ζώων στην πρόληψη (π.χ. μέτρα βιοπροφύλαξης και επιτήρηση) αναμένεται να μειώσει τις δαπανηρές επιδημικές εξάρσεις τα επόμενα έτη, με αποτέλεσμα εξοικονομήσεις που δικαιολογούν τις τρέχουσες δαπάνες. Ωστόσο, η βελτίωση της αποδοτικότητας δεν έχει επιτευχθεί ακόμη πλήρως, καθώς η κανονιστική μετάβαση βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Σε αυτό το πρώιμο στάδιο εφαρμογής, τα οφέλη του νόμου για την υγεία των ζώων έχουν υλοποιηθεί με άνισο τρόπο, ενώ ορισμένες δαπάνες συγκεντρώνονται στην αρχική φάση.

Ορισμένες εθνικές αρμόδιες αρχές έχουν επιβαρυνθεί με σημαντικές εφάπαξ και τρέχουσες δαπάνες για την ευθυγράμμιση των εθνικών συστημάτων με τον νόμο για την υγεία των ζώων. Σε αυτές περιλαμβάνονται προσπάθειες για την επικαιροποίηση ή την ενοποίηση της εθνικής νομοθεσίας, την αναβάθμιση των συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών (στο εξής: ΤΠ) (π.χ. για την κοινοποίηση σχετικά με νόσους και την ιχνηλασιμότητα), την πρόσληψη ή την κατάρτιση προσωπικού και την κοινοποίηση των νέων απαιτήσεων στους συμφεροντούχους.

Πολλές εθνικές αρχές χρειάστηκε να ανακατευθύνουν σημαντικούς πόρους προκειμένου να προσαρμόσουν τις οικείες υποδομές επιτήρησης και υποβολής εκθέσεων.

Προέκυψε επίσης νέο κόστος συμμόρφωσης για τους υπευθύνους επιχειρήσεων. Το κόστος αυτό απορρέει από υποχρεώσεις όπως η ενισχυμένη επιτήρηση νόσων και η βιοπροφύλαξη, η τήρηση αρχείων για τις μετακινήσεις των ζώων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, απαιτήσεις όπως είναι οι επισκέψεις για την υγεία των ζώων και οι καταχωρίσεις νέων εγκαταστάσεων. Ωστόσο, ανάλογα με τα συγκεκριμένα μέτρα, το κόστος αυτό δεν ήταν εντελώς νέο για όλους τους υπευθύνους επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, πραγματοποιούνταν ήδη, πριν από τον νόμο για την υγεία των ζώων, επισκέψεις που αφορούσαν την υγεία των ζώων σε ορισμένες εκμεταλλεύσεις σε συγκεκριμένους τομείς και χώρες, είτε λόγω εθνικής νομοθεσίας είτε λόγω συμμετοχής σε ιδιωτικά συστήματα πιστοποίησης. Κατά συνέπεια, ο βαθμός στον οποίο ο νόμος για την υγεία των ζώων εισήγαγε νέες δαπάνες ποικίλλει μεταξύ υπευθύνων επιχειρήσεων, τομέων και κρατών μελών.

Σύμφωνα με τη μελέτη, τα οφέλη που παρατηρούνται ή αναμένονται στο πλαίσιο του νόμου για την υγεία των ζώων περιλαμβάνουν έναν πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό έλεγχο των νόσων και ένα πιο συνεκτικό κανονιστικό περιβάλλον. Με την αντικατάσταση 39 νομικών πράξεων από έναν ενιαίο κανονισμό, ο νόμος για την υγεία των ζώων σχεδιάστηκε με σκοπό τον εξορθολογισμό των κανόνων και τη μείωση του νομικού κατακερματισμού. Καταρχήν, η ενοποίηση αυτή προσέφερε μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και αναμένεται να βελτιώσει τη σαφήνεια και να μειώσει τη διοικητική προσπάθεια μακροπρόθεσμα. Πράγματι, πολλοί συμφεροντούχοι αναφέρουν ότι η ύπαρξη ενοποιημένου πλαισίου έχει βελτιώσει τον συντονισμό μεταξύ των αρχών και των συμφεροντούχων και έχει διευκολύνει την ταχύτερη και πιο ενοποιημένη αντιμετώπιση διασυνοριακών απειλών νόσων. Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι τα μέτρα του νόμου για την υγεία των ζώων (όπως η επιτήρηση βάσει κινδύνου και η περιφερειοποίηση) συνέβαλαν στην αποτελεσματικότερη συγκράτηση πρόσφατων περιστατικών εισβολής νόσων των ζώων (π.χ. γρίπη των πτηνών, αφρικανική πανώλη των χοίρων), μειώνοντας έτσι την κλίμακα της θανάτωσης ζώων, των εμπορικών απαγορεύσεων και άλλων δαπανηρών μέτρων έκτακτης ανάγκης. Τα εμπορικά δεδομένα και οι παρατηρήσεις των συμφεροντούχων δείχνουν ότι η εσωτερική αγορά παρέμεινε ανθεκτική. Το ενδοενωσιακό εμπόριο ανέκαμψε σημαντικά μετά το 2021, παρά τις συνεχιζόμενες επιδημικές εξάρσεις νόσων των ζώων, γεγονός που υποδηλώνει ότι το πλαίσιο του νόμου για την υγεία των ζώων έχει στηρίξει τη συνέχεια του εμπορίου[10]. Με την εναρμόνιση προτύπων και προσεγγίσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, ο νόμος για την υγεία των ζώων συμβάλλει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης στο ενδοενωσιακό εμπόριο ζώων και ζωικών προϊόντων και αποτρέπει αδικαιολόγητους εμπορικούς φραγμούς κατά την εκδήλωση νόσων (χρήση ζωνοποίησης/περιφερειοποίησης βάσει νόσου αντί για απαγορεύσεις σε εθνικό επίπεδο). Τα οφέλη αυτά, μολονότι είναι δυσκολότερο να ποσοτικοποιηθούν άμεσα, συμβάλλουν σε ένα πιο σταθερό και προβλέψιμο περιβάλλον λειτουργίας για τις επιχειρήσεις και τις αρχές. Συνολικά, τα ανωτέρω στοιχεία υποδηλώνουν ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων αποφέρει αξία, η οποία αναμένεται, με την πάροδο του χρόνου, να αντισταθμίσει τις επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν.

Παρά τα μακροπρόθεσμα πλεονεκτήματα του νόμου για την υγεία των ζώων, ορισμένοι υπεύθυνοι επιχειρήσεων ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή του επέφερε διοικητικό φόρτο, ιδίως στο αρχικό στάδιο. Έχουν εκφράσει ανησυχίες σχετικά με την αύξηση της γραφειοκρατίας, την πολυπλοκότητα των νέων διαδικασιών, όπως η καταχώριση εγκαταστάσεων, η τήρηση

[10] SWD, σημείο 4.1.1, σ. 44.

αρχείων, οι επισκέψεις για την υγεία των ζώων και οι αλληλεπικαλυπτόμενες απαιτήσεις μεταξύ των εθνικών και των ενωσιακών απαιτήσεων. Ορισμένες ομάδες-στόχοι έχουν επηρεαστεί ιδιαίτερα. Ειδικότερα, οι κτηνοτρόφοι μικρής κλίμακας και οι ερασιτέχνες κάτοχοι ζώων ανέφεραν ότι η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του νόμου για την υγεία των ζώων (όπως η απόκτηση πιστοποιητικών υγείας των ζώων για τις μετακινήσεις των ζώων και η συμμόρφωση με νέους κανόνες τήρησης αρχείων και βιοπροφύλαξης) είναι, κατά την άποψή τους, επαχθής και δυσανάλογη σε σχέση με την κλίμακα των δραστηριοτήτων τους. Οι μεγαλύτεροι εμπορικοί υπεύθυνοι επιχειρήσεων επισημαίνουν επίσης ορισμένη αύξηση του κόστους συμμόρφωσης, αλλά αυτό συνήθως απορροφάται ευκολότερα από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Η πείρα που έχει αποκομιστεί όσον αφορά την αποδοτικότητα και τη σχέση κόστους-οφέλους του νόμου για την υγεία των ζώων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και των ομάδων υπευθύνων επιχειρήσεων. Τα κράτη μέλη που, κατά την έναρξη εφαρμογής του νόμου για την υγεία των ζώων, διέθεταν ανεπτυγμένη κτηνιατρική υποδομή, προηγμένα συστήματα ΤΠ και διοικήσεις με επαρκείς πόρους διαχειρίστηκαν γενικά τη μετάβαση πιο ομαλά και μάλιστα την αξιοποίησαν. Για παράδειγμα, οι χώρες που θέσπισαν εθνική μηχανογραφημένη βάση δεδομένων για την ιχνηλασιμότητα των ζώων πριν από τον νόμο για την υγεία των ζώων έχουν βασιστεί σε αυτό το σύστημα και ανέφεραν βελτιώσεις στην ικανότητα επιτήρησης και έγκαιρης ανίχνευσης. Το παράδειγμα αυτό αναδεικνύει ότι, όπου έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις σε υποδομές και ανάπτυξη ικανοτήτων, η επιχειρησιακή αποδοτικότητα του νόμου για την υγεία των ζώων μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα. Αντιθέτως, τα κράτη μέλη με πιο περιορισμένους πόρους ή λιγότερο ανεπτυγμένα συστήματα αντιμετώπισαν μεγαλύτερες προκλήσεις και υψηλότερο σχετικό κόστος. Οι διαφορές αυτές επηρεάζουν επίσης συμφεροντούχους όπως οι κτηνοτρόφοι· για παράδειγμα, εάν μια χώρα καθυστερήσει την έκδοση επικαιροποιημένων κατευθυντήριων γραμμών, οι κτηνοτρόφοι και οι κτηνίατροι στην εν λόγω χώρα ενδέχεται να δυσκολευτούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με διαδικασίες που προκαλούν σύγχυση.

Επιπλέον, η κατανομή του κόστους και των οφελών μεταξύ κατηγοριών συμφεροντούχων ποικίλλει επίσης ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν την ευελιξία που παρέχει ο νόμος για την υγεία των ζώων[11] [12]. Στα κράτη μέλη που δεν υιοθέτησαν πλήρως μια προσέγγιση βάσει κινδύνου, η κτηνοτροφική κοινότητα αντιμετώπισε μεγαλύτερη επιβάρυνση. Σε άλλα κράτη μέλη που εφάρμοσαν τις δυνατότητες ευελιξίας του νόμου για την υγεία των ζώων για την προσαρμογή των μέτρων στους τοπικούς κινδύνους (για παράδειγμα, εξαιρώντας τους πολύ μικρούς κατόχους από ορισμένες υποχρεώσεις), η επιβάρυνση του ιδιωτικού τομέα ήταν σχετικά μικρότερη. Οι εν λόγω επιλογές πολιτικής, σε συνδυασμό με τις διαφορετικές οικονομικές δομές (μεγάλες εμπορικές εκμεταλλεύσεις έναντι πολλών μικρών εκμεταλλεύσεων), σημαίνουν ότι η αποδοτικότητα του νόμου για την υγεία των ζώων μπορεί να αξιολογείται διαφορετικά από χώρα σε χώρα ή από τομέα σε τομέα.

3.3. ΣΥΝΟΧΗ

Η αξιολόγηση διαπιστώνει ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων παρουσιάζει εσωτερική συνοχή. Η καταγραφή και η κατηγοριοποίηση των νόσων σε ενωσιακό επίπεδο καθορίζουν το επίπεδο επιτήρησης, τους όρους μετακίνησης και τα μέτρα ελέγχου, δημιουργώντας δομημένη σύνδεση μεταξύ της εκτίμησης κινδύνου και της επιχειρησιακής αντιμετώπισης. Στην πράξη,

[11] Εξωτερική μελέτη, παράρτημα 3, σ. L
[12] SWD, σημείο 4.1.2, σ. 46.

ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη σχεδιάζουν τα συστήματα επιτήρησης, διαχειρίζονται τα σημεία επαφής με την άγρια πανίδα και χλωρίδα και εφαρμόζουν παρεκκλίσεις κατά τη διάρκεια επιδημικών εξάρσεων. Δεδομένου ότι σε αρκετά κράτη μέλη η ολοκλήρωση της εθνικής ευθυγράμμισης βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, δεν έχει επιτευχθεί ακόμη πλήρης επιχειρησιακή συνοχή.

Εξωτερικά, ο νόμος για την υγεία των ζώων λειτουργεί παράλληλα με άλλες νομοθετικές πράξεις της Ένωσης με συμπληρωματικό τρόπο. Ο κανονισμός για τους επίσημους ελέγχους παρέχει το οριζόντιο πλαίσιο για την επαλήθευση και την επιβολή στην ΕΕ σε ολόκληρη την αγροδιατροφική αλυσίδα. Ο νόμος για την υγεία των ζώων λειτουργεί ανάντη της γενικής νομοθεσίας για τα τρόφιμα[13] και της νομοθεσίας για τις ζωονόσους[14], αντιμετωπίζοντας τους κινδύνους για την υγεία των ζώων προτού επηρεάσουν την ασφάλεια των τροφίμων ή τη δημόσια υγεία. Ευθυγραμμίζεται επίσης με τη νομοθεσία της ΕΕ για τα κτηνιατρικά φάρμακα[15], ιδίως όταν ο εμβολιασμός ή η θεραπεία αποτελεί μέρος των στρατηγικών ελέγχου των νόσων. Ο νόμος για την υγεία των ζώων επιδιώκει να διασφαλίσει τη συνεκτική εφαρμογή της έννοιας «Μία υγεία», εξετάζοντας τις σχέσεις μεταξύ της υγείας των ζώων και της δημόσιας υγείας, της άγριας πανίδας, του περιβάλλοντος, της ασφάλειας των τροφίμων και των ζωοτροφών και της καλής διαβίωσης των ζώων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη άλλους εξωτερικούς παράγοντες, όπως η επισιτιστική ασφάλεια, οι οικονομικοί παράγοντες και τα κοινωνικά ζητήματα[16].

Η συνέπεια με τη νομοθεσία για την ασφάλεια των τροφίμων και την καλή διαβίωση των ζώων αξιολογείται συνολικά ως ισχυρή[17], παρότι οι απόψεις των συμφεροντούχων σχετικά με την πρακτική ευθυγράμμιση με τη νομοθεσία για την καλή διαβίωση των ζώων είναι διαφορετικές, ιδίως όταν τα μέτρα ελέγχου νόσων στο πλαίσιο του νόμου για την υγεία των ζώων ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στην καλή διαβίωση των ζώων.

Ο νόμος για την υγεία των ζώων εφαρμόζεται στην άγρια πανίδα και χλωρίδα μόνο όταν αυτή έχει επιδημιολογική σημασία για την πρόληψη ή τον έλεγχο καταγεγραμμένων νόσων. Ορισμένοι τομείς, ιδίως οι μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες και οι περισσότεροι κανόνες για τα ζωικά υποπροϊόντα, εξακολουθούν να ρυθμίζονται βάσει ειδικών νομικών πλαισίων εκτός του νόμου για την υγεία των ζώων.

3.4. ΣΥΝΑΦΕΙΑ

Ο νόμος για την υγεία των ζώων παραμένει ιδιαίτερα συναφής υπό το πρίσμα των εξελισσόμενων επιδημιολογικών πιέσεων, συμπεριλαμβανομένης της επανεκδήλωσης ορισμένων νόσων, της συνεχιζόμενης διασποράς άλλων, όπως η αφρικανική πανώλη των

---

13 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων, http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/2026-01-01.

14 Οδηγία 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την παρακολούθηση των ζωονόσων και των ζωονοσογόνων παραγόντων, για την τροποποίηση της απόφασης 90/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 92/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου, http://data.europa.eu/eli/dir/2003/99/oj.

15 Κανονισμός (ΕΕ) 2019/6 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τα κτηνιατρικά φάρμακα και για την κατάργηση της οδηγίας 2001/82/ΕΚ, http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj.

16 Εξωτερική μελέτη, σ. 78.

17 SWD, σ. 59.

χοίρων (ASF), η υψηλής παθογονικότητας γρίπη των πτηνών (HPAI) και η εξάπλωση νόσων που μεταδίδονται με διαβιβαστές. Ο προληπτικός προσανατολισμός του, η χρήση της περιφερειοποίησης και άλλων εργαλείων, όπως ο εμβολιασμός, παρέχουν κατάλληλα εργαλεία για την αντιμετώπιση της ολοένα και πιο σύνθετης δυναμικής των νόσων.

Συνολικά, ο νόμος για την υγεία των ζώων θεωρείται κατάλληλος για τις τρέχουσες ανάγκες και επαρκώς προσαρμόσιμος στις αναδυόμενες απειλές μέσω ενιαίων ελάχιστων απαιτήσεων για τις νόσους που ταξινομούνται στις κατηγορίες Α και Β και πιο ευέλικτων προσεγγίσεων για τις νόσους που ταξινομούνται στις κατηγορίες Γ, Δ και Ε. Ωστόσο, οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων επισημαίνουν διάφορες προκλήσεις στο πλαίσιο αυτό. Η ευελιξία που παρέχεται για τις νόσους που ταξινομούνται στις κατηγορίες Γ, Δ και Ε δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προσαρμόζουν τα μέτρα στις εθνικές συνθήκες, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε ανομοιογενή εφαρμογή των μέτρων (για παράδειγμα, εμβολιασμός κατά του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων), τα οποία είναι επωφελή για τον έλεγχο της νόσου στα κράτη μέλη, αλλά μπορούν να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο και την προβλεψιμότητα της αγοράς. Επιπλέον, οι υποχρεώσεις βιοπροφύλαξης και οι απαιτήσεις για επισκέψεις για την υγεία των ζώων, μολονότι είναι σαφώς καθορισμένες καταρχήν, προσδιορίστηκαν από τους συμφεροντούχους ως τομείς στους οποίους η παροχή πιο λεπτομερούς και εναρμονισμένης επιχειρησιακής καθοδήγησης θα στήριζε τη συνεπέστερη εφαρμογή.

3.5 ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

Η αξιολόγηση επιβεβαιώνει τη σαφή ενωσιακή προστιθέμενη αξία. Με τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για την υγεία των ζώων και ιδίως για την επιτήρηση, την πρόληψη και τον έλεγχο των νόσων, το πλαίσιο στηρίζει τη συντονισμένη δράση μεταξύ των κρατών μελών και συμβάλλει στη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Εργαλεία σε επίπεδο Ένωσης, όπως η καταγραφή και η κατηγοριοποίηση νόσων, οι τράπεζες αντιγόνων και εμβολίων, το σύστημα κοινοποίησης και υποβολής εκθέσεων της ΕΕ σχετικά με νόσους, το δίκτυο εργαστηρίων της ΕΕ για την υγεία των ζώων, η περιφερειοποίηση και οι κοινοί κανόνες για τις μετακινήσεις και την είσοδο στην Ένωση, στηρίζουν τον προβλέψιμο διασυνοριακό συντονισμό και διευκολύνουν το ασφαλές εμπόριο. Επιπλέον, το πλαίσιο του νόμου για την υγεία των ζώων διασφαλίζει ότι οι απαιτήσεις εισόδου στην Ένωση είναι εξίσου αυστηρές με εκείνες που εφαρμόζονται στην ΕΕ, δημιουργώντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τους υπευθύνους επιχειρήσεων της ΕΕ. Οι εν λόγω απαιτήσεις εισόδου, οι οποίες συνάδουν με τα διεθνή πρότυπα του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων (στο εξής: WOAH), επιτρέπουν το διεθνές εμπόριο σύμφωνα με τις αρχές των μέτρων της φυτοϋγειονομικής προστασίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Τα αποτελέσματα αυτά δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν στον ίδιο βαθμό από τα κράτη μέλη μεμονωμένα[18][19].

Η ισορροπία μεταξύ δράσης σε επίπεδο ΕΕ και δράσης σε εθνικό επίπεδο είναι κατά κανόνα αναλογική. Ωστόσο, τα αποτελέσματα δείχνουν ορισμένους περιορισμούς που επηρεάζουν τον βαθμό στον οποίο η ενωσιακή προστιθέμενη αξία υλοποιείται πλήρως στην πράξη. Οι διαφορές στην εθνική εφαρμογή και η χρήση διατάξεων ευελιξίας μπορούν να επηρεάσουν την προβλεψιμότητα των μετακινήσεων των ζώων και να δημιουργήσουν άνισες συνθήκες για ορισμένους υπευθύνους επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο της διαβούλευσης επισημάνθηκε ότι ο

18 Εξωτερική μελέτη, σ. 139.
19 SWD, σ. 69.

περαιτέρω συντονισμός σε επίπεδο Ένωσης θα μπορούσε να βελτιώσει τη συνοχή και την προβλεψιμότητα της αγοράς, διατηρώντας παράλληλα την αναγκαία ευελιξία.

4. ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε, μολονότι ο νόμος για την υγεία των ζώων εφαρμόζεται πλήρως μόλις από το 2021, η αξιολόγηση επιβεβαιώνει μια συνολικά θετική αποτίμηση και ευρεία αναγνώριση από τους συμφεροντούχους. Ο νόμος για την υγεία των ζώων θεωρείται ευρέως ως σημαντική βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο κατακερματισμένο πλαίσιο, καθώς παρέχει εκσυγχρονισμένη, βασιζόμενη στον κίνδυνο νομική αρχιτεκτονική και θεωρείται ότι παρέχει ισχυρή και συνεκτική βάση για μια εναρμονισμένη, προληπτική και βάσει κινδύνου πολιτική για την υγεία των ζώων στην ΕΕ. Στηρίζει τη μετατόπιση της εστίασης από την εκρίζωση στην πρόληψη, την ετοιμότητα και την αναλογική μακροπρόθεσμη διαχείριση των νόσων, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προβλεψιμότητα και τη βιωσιμότητα της πολιτικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων.

Παρά τη συνολικά θετική ανατροφοδότηση και αναγνώριση, η πολυπλοκότητα της τριτογενούς νομοθεσίας, η άνιση εφαρμογή και οι καθυστερήσεις στην εθνική ευθυγράμμιση έχουν περιορίσει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του πλαισίου. Η Επιτροπή προσδιόρισε ορισμένους τομείς στους οποίους απαιτείται περαιτέρω προσοχή. Οι τομείς αυτοί, οι οποίοι προσδιορίστηκαν με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης και απαιτούν περαιτέρω προσοχή από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, αποκρυσταλλώθηκαν στα σημεία που παρουσιάζονται κατωτέρω.

4.1 Ενίσχυση του ενιαίου πολιτικού και νομικού πλαισίου

Στην αξιολόγηση ο νόμος για την υγεία των ζώων αναγνωρίζεται ως σαφέστερη, εκσυγχρονισμένη νομική δομή που διασφαλίζει συνεπέστερη εφαρμογή των κανόνων για την υγεία των ζώων σε ολόκληρη την ΕΕ. Ο νόμος για την υγεία των ζώων θεωρείται ευρέως διαρθρωτική βελτίωση σε σύγκριση με το προηγούμενο πλαίσιο. Μειώνει περαιτέρω την εξάρτηση αποκλειστικά από έκτακτα μέτρα εκρίζωσης και στηρίζει την πιο βιώσιμη, προβλέψιμη και ευέλικτη μακροπρόθεσμη διαχείριση των νόσων.

Από την άλλη πλευρά, η αξιολόγηση επισημαίνει την πολυπλοκότητα της τριτογενούς νομοθεσίας, καθώς και το γεγονός ότι ορισμένοι κανόνες έχουν εφαρμοστεί άνισα ή δεν έχουν επιβληθεί ακόμη στα κράτη μέλη. Αναφέρει επίσης ότι η ευθυγράμμιση με την εθνική νομοθεσία ήταν πιο σύνθετη απ' ό,τι αναμενόταν. Η μελέτη διαπίστωσε επίσης ορισμένο επίπεδο απογοήτευσης όσον αφορά τον χρόνο που απαιτείται για την έκδοση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, ο οποίος είναι μεγαλύτερος από αυτόν που είχαν υποθέσει αρχικά ορισμένοι συμφεροντούχοι.

Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει την ευθυγράμμιση και τον εξορθολογισμό της τριτογενούς νομοθεσίας, ώστε η χρήση της να καταστεί ευκολότερη και πιο φιλική προς τον χρήστη. Επιπλέον, η Επιτροπή θα πρέπει να καταστήσει πιο φιλικό προς τον χρήστη τον ιστότοπό της και να αυξήσει τις επικαιροποιήσεις του, με εξηγήσεις σχετικά με την ενσωμάτωση και τη λειτουργία των διαφορετικών νομοθετικών πράξεων και τις διασυνδέσεις τους. Εάν χρειαστεί, η Επιτροπή μπορεί να καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με διάφορα στοιχεία της νομοθεσίας, η οποία θα εκδίδονται με τη μορφή «ανακοίνωσης της Επιτροπής», κατά περίπτωση. Η κατάρτιση στο

πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Καλύτερη κατάρτιση για ασφαλέστερα τρόφιμα» (BTSF) πρέπει να συνεχιστεί και να ενισχύσει τη μεταφορά γνώσεων μεταξύ των κρατών μελών.

Τα κράτη μέλη πρέπει να επιταχύνουν και να διασφαλίσουν την πλήρη μεταφορά του νόμου για την υγεία των ζώων, καταργώντας την παρωχημένη εθνική νομοθεσία. Όπου απαιτείται, θα πρέπει να αναπτύσσουν εθνικές ή τομεακές κατευθυντήριες γραμμές ανάλογα με το θέμα, ώστε να συμπληρώνουν τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, ιδίως για την αντιμετώπιση ειδικών περιστάσεων και καταστάσεων. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να διαχέουν σε μεταγενέστερο στάδιο πιο αποτελεσματικά και αποδοτικά τις γνώσεις που αποκτώνται μέσω της κατάρτισης BTSF στις επίσημες υπηρεσίες και στους υπευθύνους επιχειρήσεων.

4.2 Αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των διαφορετικών συντελεστών και ενίσχυση της συμμόρφωσης

Η αξιολόγηση κατέδειξε σαφέστερη κατανομή των υποχρεώσεων και μείωση της αβεβαιότητας σχετικά με το ποιος είναι υπεύθυνος για τα μέτρα πρόληψης, κοινοποίησης, ελέγχου και αποκατάστασης. Καταδεικνύει ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων εισήγαγε την αρχή της επιμερισμένης ευθύνης και αύξησε την ευαισθητοποίηση μεταξύ των ομάδων συμφεροντούχων, ιδίως των κτηνιάτρων και των αρμόδιων αρχών, γεγονός που διευκόλυνε την πιο οργανωμένη συνεργασία κατά τη διάρκεια επιδημικών εξάρσεων. Αυτό συνέβαλε επίσης στη βελτίωση της συμμόρφωσης.

Ωστόσο, οι αρμοδιότητες μπορεί να εξακολουθούν να είναι ασαφείς σε τοπικό επιχειρησιακό επίπεδο, ιδίως κατά τη διάρκεια καταστάσεων επιδημικής έξαρσης. Η αξιολόγηση κατέδειξε ανεπάρκειες του τοπικού επιχειρησιακού σχεδιασμού, οι οποίες οφείλονται στην έλλειψη κατάρτισης και συντονισμού και όχι σε ανεπάρκειες του νόμου για την υγεία των ζώων. Η πρακτική εφαρμογή του πλαισίου περιπλέκεται περαιτέρω από αλλεπάλληλες κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις. Επιπλέον, τα κράτη μέλη υπέχουν νομική υποχρέωση να υποβάλουν εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με τις κυρώσεις που εφαρμόζονται στις παραβάσεις των διατάξεων του νόμου για την υγεία των ζώων. Λίγα κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις σχετικά με τις πράξεις τους που προβλέπουν κυρώσεις[20].

Για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών, πέραν των στοιχείων που αναφέρονται στο σημείο 4.4, η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει εκτελεστικό κανονισμό σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης.

Μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο της τακτικής δημοσίευσης συγκρίσιμων πληροφοριών σχετικά με τις εθνικές κυρώσεις και πρακτικές επιβολής, προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια όσον αφορά τα εθνικά συστήματα επιβολής κυρώσεων και να προωθηθούν η λογοδοσία και η αμοιβαία εμπιστοσύνη. Υπό το πρίσμα αυτού του προβληματισμού, η Επιτροπή θα μπορούσε να ξεκινήσει συζήτηση στο πλαίσιο της συμβουλευτικής επιτροπής για την υγεία των ζώων (AHAC) και της Μόνιμης Επιτροπής Φυτών, Ζώων, Τροφίμων και Ζωοτροφών (στο εξής: PAFF) σχετικά με την προστιθέμενη αξία της θέσπισης απαιτήσεων για το ελάχιστο επίπεδο κυρώσεων ή άλλων κατευθυντήριων γραμμών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των κυρώσεων.

[20] SWD, σ. 27.

Τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη μεταφορά των κανόνων στο εθνικό δίκαιο και να θεσπίσουν τις αναγκαίες κυρώσεις για να διασφαλίσουν την ορθή εφαρμογή του νόμου για την υγεία των ζώων σε εθνικό επίπεδο και να παράσχουν στις αρμόδιες αρχές τα απαραίτητα εργαλεία για την επιβολή της νομοθεσίας.

4.3. Διασφάλιση της προσαρμοστικότητας της κατηγοριοποίησης/ιεράρχησης των νόσων

Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ιεράρχηση και η κατηγοριοποίηση των νόσων αποτελούν πολύτιμο βασικό μέτρο που στηρίζει αναλογικά και επιστημονικά τεκμηριωμένα μέτρα της ΕΕ. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την προσαρμοστικότητα, την έγκαιρη επικαιροποίηση και την προσαρμοστικότητα σε αναδυόμενους κινδύνους και νόσους που θέτουν ειδικές προκλήσεις, όπως οι νόσοι που μεταδίδονται με διαβιβαστές.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα επανεξετάσει και θα επαληθεύσει αν το ισχύον σύστημα κατηγοριοποίησης εξακολουθεί να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες συνθήκες. Θα επανεξετάσει επίσης αν τα κριτήρια κατηγοριοποίησης αντιμετωπίζουν επαρκώς ειδικές προκλήσεις (π.χ. νόσοι που μεταδίδονται με διαβιβαστές, για τις οποίες έχει ήδη υποβληθεί αίτημα για γνωμοδότηση της EFSA) και μπορεί να προτείνει αλλαγές στη νομοθεσία, εάν χρειαστεί. Η Επιτροπή θα δώσει περαιτέρω εντολή στην EFSA και θα εξετάσει το ενδεχόμενο δρομολόγησης μιας πιο ολοκληρωμένης αξιολόγησης και, κατά περίπτωση, επαναξιολόγησης των νόσων των ζώων όσον αφορά την καταγραφή τους για παρέμβαση της Ένωσης και την κατηγοριοποίησή τους βάσει του νόμου για την υγεία των ζώων.

4.4. Βελτίωση της αντιμετώπισης των νόσων των ζώων και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης

Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έκδοση του νόμου για την υγεία των ζώων οδήγησε σε καλύτερα συντονισμένη αντιμετώπιση των νόσων των ζώων. Επιπλέον, οι κανόνες για τα σχέδια έκτακτης ανάγκης θα συμβάλουν περαιτέρω στη βελτίωση της αντιμετώπισης επιδημικών εξάρσεων.

Ωστόσο, η εφαρμογή των μέτρων ελέγχου των νόσων εξακολουθεί να είναι άνιση μεταξύ των κρατών μελών. Όσον αφορά τα σχέδια έκτακτης ανάγκης, οι συμφεροντούχοι επισημαίνουν την απουσία εκτελεστικών κανόνων, ενώ η μελέτη[21] κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα σχέδια έκτακτης ανάγκης είναι παρωχημένα σε αρκετά κράτη μέλη.

Για την ενίσχυση των μέτρων ελέγχου των νόσων στην ΕΕ, η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναθεωρεί και να τροποποιεί τους κατ' εξουσιοδότηση κανονισμούς[22], ώστε να τους προσαρμόζει στις πλέον πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις και στις ανάγκες των κρατών μελών. Για να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή των σχεδίων έκτακτης ανάγκης, η Επιτροπή θα εκδώσει εκτελεστικό κανονισμό. Η Επιτροπή θα στηρίξει περαιτέρω τα κράτη μέλη με συνεχή κατάρτιση BTSF, με έμφαση στη συνεχή στήριξη που παρέχεται στον τομέα της υγείας των ζώων. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει ειδική σειρά ελέγχων της Επιτροπής στα κράτη μέλη για την παρακολούθηση της εκτέλεσης των ασκήσεων προσομοίωσης από τα κράτη μέλη και της εφαρμογής των κανόνων σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης.

---

21 Εξωτερική μελέτη, σ. 66.

22 http://data.europa.eu/eli/reg_del/2020/687/oj.

4.5. Ενίσχυση της περιφερειοποίησης και της διαμερισματοποίησης

Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι τα μέτρα ελέγχου νόσων που θεσπίστηκαν με τον νόμο για την υγεία των ζώων συνέβαλαν στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των επιδημικών εξάρσεων, στη στήριξη της αναγνώρισης περιοχών απαλλαγμένων από νόσους στην ΕΕ και στην εξασφάλιση της συνέχειας του ενδοενωσιακού εμπορίου και των εξαγωγών. Αυτό επιτεύχθηκε με τη χρήση της περιφερειοποίησης της ΕΕ και, σε μικρότερο βαθμό, με την εισαγωγή νέων εννοιών της διαμερισματοποίησης, οι οποίες καθιστούν δυνατή τη συνέχιση του εμπορίου εντός της ΕΕ και των εξαγωγών προς τρίτες χώρες.

Ωστόσο, η άνιση αναγνώριση της περιφερειοποίησης και των σχετικών εργαλείων από τρίτες χώρες μείωσε τα αναμενόμενα οφέλη για τη συνέχεια του διεθνούς εμπορίου. Αρκετοί συμφεροντούχοι ζητούν περισσότερη πρακτική καθοδήγηση, γνώσεις και ανάπτυξη ικανοτήτων.

Για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών, η Επιτροπή θα στηρίξει περαιτέρω τα κράτη μέλη μέσω της κατάρτισης κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή της περιφερειοποίησης και της διαμερισματοποίησης, με σκοπό τη βελτίωση της κατανόησης. Ένας φιλικός προς τον χρήστη ιστότοπος της Επιτροπής θα παρέχει επεξηγήσεις σχετικά με τις διαφορετικές νομοθετικές πράξεις και θα απεικονίζει την περιφερειοποίηση μέσω καινοτόμων εργαλείων χαρτογράφησης ΤΠ.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα συνεχίσουν επίσης να υποστηρίζουν την αναγνώριση της περιφερειοποίησης της ΕΕ από τους εμπορικούς εταίρους σε διμερείς και πολυμερείς συναντήσεις, στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών, διαπραγματεύσεων για μέτρα φυτοϋγειονομικής προστασίας και διεθνών οργανισμών τυποποίησης.

4.6. Αντιμετώπιση της άνισης εφαρμογής στα κράτη μέλη, των μέτρων βάσει κινδύνου και της ευελιξίας

Η ανεπαρκής και άνιση εφαρμογή του νόμου για την υγεία των ζώων στα κράτη μέλη συγκαταλέγεται μεταξύ των συχνότερα αναφερόμενων πορισμάτων της αξιολόγησης και θεωρείται αδύναμο σημείο. Ταυτόχρονα, τα μέτρα του νόμου για την υγεία των ζώων βασίζονται στον κίνδυνο. Από την άποψη αυτήν, το νομικό πλαίσιο παρέχει δυνατότητες για την παροχή ευελιξίας μέσω λεπτομερέστερων κανόνων, δηλαδή κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων που εκδίδονται βάσει του νόμου για την υγεία των ζώων. Ο νόμος για την υγεία των ζώων παρέχει επίσης τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αυστηρότερους κανόνες σε ορισμένους τομείς. Μολονότι ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν ορθές πρακτικές για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του νέου κανονιστικού πλαισίου και η προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων κατάρτισης BTSF είναι σαφής, η εφαρμογή σε πολλά κράτη μέλη παραμένει μόνο μερική.

Όσον αφορά την ευελιξία, ενώ η αξιολόγηση επισημαίνει την προστιθέμενη αξία του νόμου για την υγεία των ζώων, ιδίως κατά την εφαρμογή μέτρων ελέγχου νόσων, τονίζει επίσης ότι αυτό οδηγεί σε άνιση επιβολή και σε διαφορετική χρήση των παρεκκλίσεων στα κράτη μέλη. Αυτό θεωρήθηκε ως παράγοντας που επηρεάζει την ενιαία αγορά και δημιουργεί άνισες συνθήκες για ορισμένους τομείς στα διάφορα κράτη μέλη και διατυπώθηκε έκκληση για πιο συνεπή εφαρμογή σε ολόκληρη την ΕΕ.

Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, η Επιτροπή μπορεί να ενισχύσει τους ελέγχους της στα κράτη μέλη, προκειμένου να παρακολουθεί στενά και να ενθαρρύνει την επίτευξη καλύτερου και πιο ομοιόμορφου επιπέδου εφαρμογής. Εάν κριθεί αναγκαίο, η Επιτροπή μπορεί να περιορίσει/οριοθετήσει τη χρήση των παρεκκλίσεων των κρατών μελών μέσω της τροποποίησης των κατ' εξουσιοδότηση και των εκτελεστικών πράξεων και να διασφαλίσει πιο περιοριστικούς εναρμονισμένους κανόνες. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να αυξήσουν τη διαφάνεια διατηρώντας επικαιροποιημένους και διαφανείς εθνικούς ιστοτόπους και ιστοτόπους της Επιτροπής, παρέχοντας πληροφορίες στη Μόνιμη Επιτροπή Φυτών, Ζώων, Τροφίμων και Ζωοτροφών και δημοσιοποιώντας τις στον ιστότοπο της Μόνιμης Επιτροπής. Επιπλέον, η συνεχής κατάρτιση BTSF θα εξακολουθήσει να στηρίζει την εφαρμογή από τα κράτη μέλη, μέσω της αύξησης των γνώσεων, της παροχής πληροφοριών και της διεξαγωγής πρακτικών ασκήσεων.

4.7. Έμφαση σε μέτρα πρόληψης, βιοπροφύλαξης και επιτήρησης με βάση τον κίνδυνο

Στην αξιολόγηση διαπιστώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά την απόκτηση καθεστώτος απαλλαγμένου από νόσο για διάφορες καταγεγραμμένες νόσους των ζώων, για τις οποίες η εκρίζωση είναι υποχρεωτική στην Ένωση, όπως η φυματίωση, η βρουκέλλωση και η λύσσα, γεγονός που σηματοδοτεί μετατόπιση από ένα μοντέλο επικεντρωμένο στην εκρίζωση προς την πρόληψη και τον έλεγχο[23]. Από την αξιολόγηση προκύπτει ότι η επιτήρηση ενισχύεται στο πλαίσιο αυτό με την εφαρμογή προσέγγισης βάσει κινδύνου. Από την άλλη πλευρά, παρατηρήθηκε μεικτή εφαρμογή της βασικής επιτήρησης από τους υπευθύνους επιχειρήσεων μέσω επισκέψεων για την υγεία των ζώων σύμφωνα με το άρθρο 25 του νόμου για την υγεία των ζώων, άνιση επιβολή της βιοπροφύλαξης και επισημάνθηκαν ζητήματα πόρων, ιδίως έλλειψη κτηνιάτρων. Η ενίσχυση των δικτύων επιτήρησης σε εθνικό επίπεδο και η διασφάλιση της ευθυγράμμισης με τους δείκτες σε επίπεδο ΕΕ για τη διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη[24] θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εφαρμογή μιας ευέλικτης προσέγγισης βάσει κινδύνου, η οποία προσαρμόζεται στο τοπικό πλαίσιο και δικαιολογείται μόνο εάν υποστηρίζεται από ισχυρά συστήματα επιτήρησης.

Για να ανταποκριθεί σε αίτημα που επαναλήφθηκε στο πλαίσιο της αξιολόγησης, η Επιτροπή μπορεί να αναπτύξει κανόνες με κριτήρια και βασική συχνότητα των επισκέψεων για την υγεία των ζώων και να καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη βιοπροφύλαξη, σε σχέση με την οποία τα κράτη μέλη, κατά τον προβληματισμό τους, προτίμησαν ρητά τις κατευθυντήριες γραμμές έναντι της νομοθεσίας.

4.8. Βελτιστοποίηση της χρήσης του εμβολιασμού σε ολόκληρη την ΕΕ

Όπως αναφέρεται στο σημείο 3.1, στο πλαίσιο της αξιολόγησης αναγνωρίστηκε και χαιρετίστηκε η αλλαγή παραδείγματος που επέφερε ο νόμος για την υγεία των ζώων, ο οποίος προβλέπει ευρύτερη και πιο ευέλικτη χρήση του εμβολιασμού κατά των νόσων των ζώων, και αναδείχθηκαν ορισμένα καλά παραδείγματα. Πιο πρόσφατα, ο άνευ προηγουμένου αριθμός ζώων που έπρεπε να θανατωθούν λόγω της διασποράς νόσων δικαιολογεί τις εκκλήσεις για ευρύτερη χρήση του εμβολιασμού, όπου είναι δυνατόν, και ως εργαλείου πρόληψης.

Ως απάντηση, η Επιτροπή θα επαληθεύσει, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές επιπτώσεις των εν λόγω αλλαγών στην οικονομία, την κοινωνία και το εμπόριο, αν οι ισχύοντες κανόνες

---

23 Σημείο 3.4 του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, σ. 26.

24 Σημείο 5.6. της εξωτερικής μελέτης.

εμβολιασμού και οι αρχές που περιλαμβάνονται σ' αυτούς ενδείκνυνται για τον επιδιωκόμενο σκοπό και αν η προσέγγιση για τις διάφορες νόσους της κατηγορίας Α ανταποκρίνεται στις ανάγκες. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να αναληφθούν σε ευρύτερο διεθνές πολυμερές πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη όχι μόνο των κανόνων της ΕΕ, αλλά και των διεθνών προτύπων και των εμπορικών απαιτήσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τον WOAH, τους εμπορικούς εταίρους και άλλους διεθνείς συμφεροντούχους για την προώθηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προσεγγίσεων όσον αφορά τον εμβολιασμό, τη συμβολή στην ανάπτυξη διεθνών προτύπων και τη μείωση των αδικαιολόγητων εμπορικών φραγμών που συνδέονται με τη χρήση του εμβολιασμού. Η Επιτροπή θα συζητά επίσης τακτικά με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της καλύτερης διαθεσιμότητας εμβολίων για τις εν λόγω νόσους των ζώων. Η Επιτροπή θα ζητήσει επίσης επιστημονικές συμβουλές για τη στήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο χρήσης του εμβολιασμού στο πλαίσιο διαφόρων σεναρίων και για διάφορους σκοπούς, δηλαδή για τη στήριξη των μέτρων ελέγχου νόσων με επείγοντα εμβολιασμό ή για τη χρήση του ως εργαλείου πρόληψης νόσων.

4.9. Μείωση του διοικητικού φόρτου, του κόστους, της υποβολής εκθέσεων και της πολυπλοκότητας ορισμένων μέτρων

Σύμφωνα με τη μελέτη αξιολόγησης, τα μέτρα βάσει κινδύνου που θεσπίστηκαν θεωρήθηκαν πιο αποδοτικά ως προς το κόστος. Ορισμένα συγκεκριμένα οφέλη είναι ήδη ορατά, για παράδειγμα βελτιώσεις στην έγκαιρη ανίχνευση της γρίπης των πτηνών σε ορισμένες περιοχές[25]. Ωστόσο, τα οφέλη αυτά δεν είναι ακόμη ευρέως διαδεδομένα. Η κατάρτιση και η εφαρμογή νέων υποχρεώσεων, όπως οι επισκέψεις για την υγεία των ζώων, δημιούργησαν επίσης αυξημένο κόστος.

Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα για την αφρικανική πανώλη των χοίρων, ειδικοί κανόνες που εισάγουν πρόσθετα στοιχεία ζωνοποίησης και περιορισμούς στις μετακινήσεις πέραν των γενικών διατάξεων του πλαισίου του νόμου για την υγεία των ζώων, θεωρήθηκαν πιο περίπλοκοι, καθώς επανεισάγουν προσέγγιση ανά νόσο, αυξάνουν τις απαιτήσεις τεκμηρίωσης και δημιουργούν σύγχυση στους υπευθύνους επιχειρήσεων και στους εμπορικούς εταίρους. Τα κράτη μέλη και οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων ανέφεραν επίσης αυξημένο φόρτο εργασίας που σχετίζεται με την έγκαιρη ανίχνευση και επιτήρηση των νόσων των ζώων.

Από την άλλη πλευρά, επήλθε κάποια απλούστευση στην πράξη. Η Επιτροπή εξέδωσε διευκρινίσεις για τη διάκριση των μετακινήσεων χαμηλού κινδύνου (π.χ. ορισμένων ζώων συντροφιάς και πτηνών σε αιχμαλωσία), και ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν εθνικά μέτρα, όπως απαλλαγή από τα τέλη για τα πιστοποιητικά ερασιτεχνών. Η απλούστευση αποδεικνύεται εφικτή εντός του υφιστάμενου νομικού πλαισίου. Ωστόσο, η μελέτη αξιολόγησης επισήμανε επίσης αποκλίνουσες εθνικές υποχρεώσεις και πρόσθετους κανόνες της ΕΕ, τους οποίους πολλοί θεωρούν προβληματικούς.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συνεχίσει να επιδιώκει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων απλούστευσης μέσω της τροποποίησης των υφιστάμενων κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων, υιοθετώντας προσέγγιση βάσει τεκμηρίων και κινδύνου. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο **περιορισμού ή καλύτερης οριοθέτησης της**

[25] SWD, σημείο 4.1.1, σ. 39-41.

χρήσης των παρεκκλίσεων των κρατών μελών μέσω της τροποποίησης κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων και της διασφάλισης πιο εναρμονισμένων κανόνων.

4.10. Αντιμετώπιση των προβλημάτων χρηματοδότησης

Η μελέτη αξιολόγησης αναδεικνύει αρκετές περιπτώσεις έλλειψης επαρκών χρηματοδοτικών μηχανισμών, ιδίως για την αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις απώλειες που υπέστησαν λόγω επιδημικών εξάρσεων και για τις σχετικές δαπάνες. Παρότι η μελέτη θεώρησε ότι αυτό αποτελούσε μη επιδιωκόμενη επίπτωση, επισήμανε ότι η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων μετέφερε τις οικονομικές υποχρεώσεις στους κτηνοτρόφους.

Η πείρα όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση από την ΕΕ έχει δείξει ότι ο απρόβλεπτος χαρακτήρας των μεγάλης κλίμακας επιδημικών εξάρσεων ορισμένων νόσων των ζώων, οι οποίες οδηγούν σε σοβαρές κρίσεις, καταδεικνύει την ανάγκη να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε αποθεματικό κρίσεων κατάλληλο για τη χρηματοδότηση μέτρων έκτακτης ανάγκης για τις νόσους των ζώων.

Η Επιτροπή σημείωσε τις ανησυχίες αυτές, οι οποίες θα αντιμετωπιστούν επίσης μέσω της στρατηγικής για την κτηνοτροφία και του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

4.11 Ενίσχυση της εξωτερικής συνοχής και των συνδέσεων με άλλες νομοθετικές πράξεις:

Η αξιολόγηση επιβεβαιώνει ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με άλλα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της προσέγγισης «Μία υγεία». Οι στόχοι του ενισχύουν τους στόχους της ενιαίας αγοράς, της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας των τροφίμων και της προστασίας του περιβάλλοντος. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες ασυνέπειες.

4.11.1. Προσέγγιση «Μία υγεία»

Παρατηρείται ουσιαστική ευθυγράμμιση του νόμου για την υγεία των ζώων με την προσέγγιση «Μία υγεία». Ο νόμος για την υγεία των ζώων αντικατοπτρίζει σαφή νομοθετική δέσμευση και παραμένει συναφής με τους πρωταρχικούς στόχους του. Ωστόσο, η έκταση της πρακτικής ευθυγράμμισης και της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητάς του γίνεται αντιληπτή με διαφορετικό τρόπο από τις διάφορες ομάδες συμφεροντούχων και χαρακτηρίζεται τόσο από αξιοσημείωτα πλεονεκτήματα όσο και από επίμονες προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή και την ενσωμάτωση[26]. Η αποτελεσματική εφαρμογή του εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κενά, ιδίως όσον αφορά την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής υγείας και της διατομεακής συνεργασίας, καθώς και όσον αφορά τον ισχυρότερο συντονισμό μεταξύ των συστημάτων υγείας των ζώων, των ανθρώπων και του περιβάλλοντος, ιδίως για τους ζωονοσογόνους κινδύνους και τους κινδύνους που σχετίζονται με την άγρια πανίδα και χλωρίδα.

Η Επιτροπή θα στηρίξει περαιτέρω τις προσπάθειες των κρατών μελών για την ενίσχυση της συνοχής και της διεπιστημονικής ενσωμάτωσης στις χώρες, με έμφαση στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

[26] Εξωτερική μελέτη, σημείο 4.3.7, σ. 143.

Στον νέο εκτελεστικό κανονισμό σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης (βλ. επίσης ανωτέρω), ο οποίος προβλέπεται να εκδοθεί το 2026, η Επιτροπή θα απαιτήσει από τα κράτη μέλη να αποσαφηνίσουν τις διαδικασίες για τη συνεργασία των κτηνιατρικών αρχών με τις αντίστοιχες αρχές δημόσιας υγείας και, κατά περίπτωση, με τις περιβαλλοντικές και άλλες αρχές.

4.11.2. Ο νόμος για την υγεία των ζώων και η σύνδεση με τους κανόνες για τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ) και τις ζωονόσους

Παρά το γεγονός ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων έχει εισαγάγει μια καλά διαρθρωμένη προσέγγιση βάσει κινδύνου για τον έλεγχο των νόσων των ζώων, η συνοχή του με την προϋπάρχουσα νομοθεσία για τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες (στο εξής: ΜΣΕ) —τον κανονισμό για τις ΜΣΕ[27] — παραμένει μερική. Τα στοιχεία των συμφεροντούχων, ιδίως των αρμόδιων αρχών, κατέδειξαν ότι η διατήρηση χωριστών νομικών πλαισίων για τις ΜΣΕ και άλλες ζωονόσους έχει οδηγήσει σε κανονιστικό κατακερματισμό και σε δυσκολίες εφαρμογής. Το γεγονός ότι οι ΜΣΕ δεν περιλαμβάνονται στη διαδικασία κατηγοριοποίησης νόσων του νόμου για την υγεία των ζώων προκαλεί σύγχυση στους υπευθύνους επιχειρήσεων και στις αρχές, περιπλέκει την ιεράρχηση των νόσων, επηρεάζει τις αποφάσεις συγχρηματοδότησης και αποδυναμώνει την κοινοποίηση των κινδύνων για την υγεία[28]. Σύμφωνα με τη μελέτη, η αντιμετώπιση των ασυνεπειών αυτών θα στήριζε τόσο τη νομοθετική συνοχή όσο και την αποδοτικότερη κατανομή της χρηματοδότησης της ΕΕ που σχετίζεται με νόσους.

Η Επιτροπή αντιμετωπίζει ήδη ορισμένες πτυχές των κανόνων για τις ΜΣΕ στην υπό εξέλιξη δέσμη μέτρων απλούστευσης για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών[29], η οποία εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2025. Επιπλέον, θα δρομολογήσει συνολική αναθεώρηση των κανόνων για τις ΜΣΕ και θα εξετάσει το ενδεχόμενο υπαγωγής τους στον νόμο για την υγεία των ζώων.

Η Επιτροπή **θα επανεξετάσει, θα απλουστεύσει και θα επικαιροποιήσει επίσης την ισχύουσα οδηγία για τις ζωονόσους** και θα εξετάσει τον τρόπο ενσωμάτωσης άλλων ζωονοσογόνων παραγόντων στο πλαίσιο του νόμου για την υγεία των ζώων.

4.11.3. Αποσαφήνιση των διεπαφών με την καλή διαβίωση των ζώων

Μολονότι η μελέτη αξιολόγησης δεν εντόπισε άμεση νομική αντίφαση/προστριβή με τους κανόνες για την καλή διαβίωση των ζώων, υπάρχει η αντίληψη ότι υφίσταται έλλειψη ευθυγράμμισης, ιδίως στους τομείς της μεταφοράς ζώων και των πρακτικών θανάτωσης κατά τη διάρκεια επιδημικών εξάρσεων, ιδίως σε ορισμένα αγροτικά συστήματα. Συνήθως, οι ανησυχίες αυτές αφορούν περισσότερο την ειδική και, σε πολλές περιπτώσεις, την τοπική εφαρμογή ορισμένων προσωρινών μέτρων ελέγχου νόσων και ευρύτερων κτηνοτροφικών πρακτικών και όχι τις ίδιες τις νομικές διατάξεις.

---

27 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών, http://data.europa.eu/eli/reg/2001/999/oj.

28 Εξωτερική μελέτη, σημείο 4.4.2, σ. 151.

29 Simplification of legislation - Food Safety - European Commission (Απλούστευση της νομοθεσίας — Ασφάλεια των τροφίμων — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

Η Επιτροπή μπορεί να αντιμετωπίσει περαιτέρω τα ζητήματα αυτά μέσω επιστημονικών συμβουλών που παρέχονται από την EFSA και στο πλαίσιο της στρατηγικής για την κτηνοτροφία. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο διοργάνωσης ειδικής κατάρτισης BTSF για συγκεκριμένα ζητήματα στη διεπαφή μεταξύ της υγείας των ζώων και της καλής διαβίωσης των ζώων σε διάφορα σενάρια επιδημικών εξάρσεων, ιδίως σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που επηρεάζουν τη μεταφορά, τις συνθήκες στέγασης ή τη θανάτωση ζώων κατά τη διάρκεια επιδημικών εξάρσεων.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, από την αξιολόγηση προκύπτει ότι ο νόμος για την υγεία των ζώων παρέχει ισχυρή βάση για εναρμονισμένη πολιτική για την υγεία των ζώων στην ΕΕ. Η μετατόπισή του προς την πρόληψη, τη λήψη αποφάσεων βάσει κινδύνου και την ενσωμάτωση με τους ευρύτερους στόχους της ΕΕ συνιστά σημαντική βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο σύστημα. Ωστόσο, η άνιση εφαρμογή, η αισθητή πολυπλοκότητα των νομικών πράξεων και η περιορισμένη κατανόηση από τους συμφεροντούχους εξακολουθούν να αποτελούν προβλήματα.

Η Επιτροπή προσδιόρισε τομείς και δράσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά, για παράδειγμα μέσω της απλούστευσης, της ανάπτυξης ικανοτήτων και της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των υπευθύνων επιχειρήσεων, των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο την εισαγωγή πιο προληπτικής προσέγγισης. Τα μέτρα αυτά θα βοηθήσουν στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων του νόμου για την υγεία των ζώων όσον αφορά τη διασφάλιση της υγείας των ζώων και της δημόσιας υγείας, την προώθηση της ανθεκτικότητας και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού τομέα της ΕΕ. Η προτεραιότητα στο παρόν στάδιο δεν είναι η ριζική μεταρρύθμιση, αλλά η εδραίωση, η αποσαφήνιση και η συνεπής εφαρμογή σε ολόκληρη την Ένωση. Η συνεχής παρακολούθηση και συλλογή στοιχείων θα τροφοδοτήσει τυχόν μελλοντικές νομοθετικές προσαρμογές.